

- 49) Baťovy propagační filmy, Lidové noviny, Brno, 13/3 - 1935
50) Odpověď na otázky Lidových novin, rukopis, archiv E.Klose
51) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
52) Titulky filmu - Nová píseň
53) U Navrátila (Cesty k pravdě či lži, str.85) omylem
Dýchejte zhluboka
54) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.660
55) Odpověď na otázky Lidových novin, rukopis, archiv
E.Klose
56) A.Navrátil, Cesty k pravdě či lži, Filmový ústav, Praha,
1968, str.84
57) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
58) Tamtéž
59) Jiří Havelka, Čs. filmové hospodářství VI., str.103
60) -v., Jak vznikají zlínské filmy, Zlín, Zlín, 23/9 - 1935
61) M.N., Krátký film a ti, kteří jej vytváří, Filmová práce,
Praha, 13/7 - 1946
62) O zlínském filmu, Zlín, Zlín, 10/7 - 1940
63) Zlín, Zlín, 10/4 -1936
64) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zapsáno v květnu 1971
65) České slovo, Zlín, 9/2 - 1936
66) Zlín, Zlín, 21/2. Tři nové filmy
67) České slovo, Olomouc, 9/2 - 1936
68) Slovenský deník, Bratislava, 29/2 - 1936
69) M.N., Krátký film a ti, kteří jej vytváří, Filmová práce
70) Praha, 13/7 - 1946
71) Nejzajímavější kniha 1936 - anketa, Moravský přítel lidu,
Brno, 9/12 - 1936

Třetí kapitola (1937 - 1938)

- 1) 1 - A.Lhotský, Historie divadla ve Zlíně, dipl.práce, FFUJEP, Brno, 1970, str.34
- 2) Bilance firmy Baťa a.s. ke dni 31.prosince 1937, Podnikový archiv n.p. Svit, Zlín
- 3) -hm- /Miroslav Hrnčíř/, Natáčí se 50.zlínský film; České slovo, Ostrava, 21/11 - 1937
- 4) Tamtéž
- 5) Filmová obec u Kudlova dostala název, Moravsko-slezský deník, Ostrava, 3/8 - 1937
- 6) -ček, Všelicos o fotografii, Lidové noviny, 21/1 - 1937
- 7) E.Klos, Poznámky k 1.verzi této práce, září 1972
- 8) Tamtéž
- 9) Fr.Pilát, Oponentský posudek 1.verze, leden 1972
- 10) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 11) Tamtéž
- 12) Fr.Pilát, Oponentský posudek, 1.verze, leden 1972
- 13) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 14) - Filmové aparáty pro Baťovy prodejny, České slovo, Zlín, 7/9 - 1935
- 15) -"Okno do světa", Zlín, 1/2 - 1937
- 16) -hm-, České slovo, Zlín, 23/3 - 1937
- 17) Zlín, Zlín, 15/11 - 1937
- 18) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zaznamenáno v květnu 1971
- 19) Nové 16 mm filmy, Objektiv, Zlín, roč.IV-1940, č.1, str.15
- 20) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zaznamenáno v květnu 1971
- 21) Doba a lidé ve filmu, Objektiv, Zlín, 2.roč.-1937/38, č.4, str.29
- 22) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 23) České slovo, Praha, 3/10 - 1937
- 24) Zlín, Zlín, 25/2 - 1938
- 25) Baťovy filmové ateliéry a jejich kulturní poslání, MORAVANKA, Praha, 14/9 - 1938

- 26) A.Navrátil, Cesty k pravdě či lži, Filmový ústav, Praha 1968, str.87
- 27) Dopis Descheg Berlín Bapozu z 12/2-1942, archiv Svitú, n.p.Gottwaldov, fond Bapoz, I-4
- 28) Fr.Pilát, Oponentský posudek, 1.verze, leden 1972
- 29) E.Klos, poznámky k 1.verzi, září 1972
- 30) Čechoslováci autory prvního propagačního filmu v Indii, Moreavský přítel lidu, Brno, 21/4 - 1937
- 31) Objektiv, roč.III, 1938/39, č.9, str.65
- 32) Kinorevue, roč.VI, 1939/40, č.36, str.195
- 33) Právo lidu, Praha, 20/4 - 1937
- 34) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zapsáno v květnu 1971
- 35) M.N., Krátký film a ti, kteří jej vytváří; Filmová práce, Praha, 13/7 - 1946
- 36) O.Kautský, Film propaguje a učí, Kinorevue, roč.V, 1938-39, 1.pol., str.6
- 37) Guma - školní film o těžení surové gumy, Objektiv, Zlín II.roč., 1937-38, č.8, str.57
- 38) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.490
- 39) Jaroslav Brož - Myrtil Frída, Historie čs.filmu v obrazech, Praha 1966, 1930-1945, str.152
- 40) Fr.Pilát, Oponentský posudek k 1.verzi, str.4, leden 1972
- 41) Henuš Burger, Rok Mnichova očima kamery, Literární noviny, Praha, 27.září 1958, č.39, str.5
- 42) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 43) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.490
- 44) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 45) O zlínském filmu, Zlín, Zlín, 10/7 - 1940
- 46) České slovo, Zlín, 20/3 - 1937
- 47) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 48) -hm- /M.Hrnčíř/, Hosté ze Slovenska, České slovo, Zlín 24/2 - 1937
- 49) Nové zlínské filmy, České slovo, Zlín, 21/7 - 1937
- 50) -Fn., Zlínské filmy v Paříži, Moravanka, Praha, 25/8 - 1937

- 51) České slovo, Zlín, 10/11 - 1937
- 52) Jan Drda, Dělat dobře, Lidové noviny, Brno, polední vyd.,
14/12 - 1937
- 53) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zapsáno v květnu 1971
- 54) Fn., Zlínské filmy v Paříži, Moaravanka, Praha, 25/8 - 1937
- 55) Jana Procházková, Historie vzniku a šesti let trvání
školy umění ve Zlíně, dipl.práce, FFUJEP, Brno 1970,
str.26
- 56) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zapsáno v květnu 1971
- 57) O.Kautský, Film propague a učí, Kinorevue, roč.V,
1938-39, str.6
- 58) -hm- /-M.Hrnčíř/, Natáčí se 50.zlínský film, České slovo,
Zlín, 21/11 - 1937
- 59) -jab,Český filmař do Ameriky, Národní osvobození, Praha,
20/1 - 1939
- 60) N./-J.Novotný/, A.Hackenschmidt odjel do Ameriky,
Objektiv, Zlín, roč.III, 1938-39, č.6, str.43
- 61) Jan Drda, Dělat dobře, Lidové noviny, Brno, poslední vyd.,
14/12 - 1937

Čtvrtá kapitola (1939 - 1941)

- 1) J.Brož - M.Frída, Historie čs.filmu v obrazech 1930 - 1945, Orbis, Praha, 1966, str.130
- 2) Ústní svědectví Františka Piláta, leden 1972
- 3) Ján Fintora, Jak byl znárodněn čs.film, Film a doba 1965, str.620
- 4) Vzpomínky Jaroslava Novotného, zapsáno v květnu 1971
- 5) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.491
- 6) Mladoboleslavské listy, Mladá Boleslav, 11/1 - 1939
- 7) Nájemní smlouva Host-Bapoz, fond FAB 2, archiv Svitú, n.p., Gottwaldov
- 8) -ož., V Hostivaři vládne čilý ruch, Ahoj, Praha, 12/8-1939
- 9) Hostivařské ateliéry FAB, Naše zprávy, Praha, 30/9 - 1939
- 10) Kinorevue, roč.V, 1938-39, 1.pololetí, str.213
- 11) Mladoboleslavské listy, Ml.Boleslav, 11/1 - 1939
- 12) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.490
- 13) J.Brož - M.Frída, Historie čs.filmu v obrazech, 1930 - 45, Praha 1966, str.119
- 14) M.N., Krátký film a ti, kteří jej vytváří, Filmová práce, Praha, 13/7 - 1946
- 15) Fr.Pilát, Oponentský posudek 1.verze, str.1-3, leden 1972
- 16) Fr.Pilát, Doplnky k oponentskému posudku, září 1972
- 17) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 18) Tamtéž
- 19) J.Brož - M.Frída, Historie čs.filmu v obrazech 1930-1945, Praha, 1966, str.174
- 20) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.491
- 21) Fts., FAB přesídlil, Večerník Národní práce, Praha, 27/7 - 1940
- 22) A.Navrátil, Cesty k pravdě či lži, Praha 1968, str.85
- 23) J.Ž., Bořivoj Zeman o své práci, Kino, Praha, č.18-19, 1946

- 24) Filmový reportér za filmovými prominenty, Národní politika, Praha, 4/10 - 1939, polední vyd.
- 25) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.491
- 26) Archiv Svitu, n.p. fond BAPOZ, II-10
- 27) A.Navrátíl, Cesty k pravdě či lži, Filmový ústav Praha 1968, str.88
- 28) K.Zlínští filmaři u pana státního presidenta, Zlín, Zlín 4/10 - 1940
- 29) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.490
- 30) Nejnovější krátké filmy, Zlín, Zlín 24/7 - 1940
- 31) Účtařský spis z roku 1940, fond Bapoz, podnikový archiv Svit, n.p. Gottwaldov, 1927-47
- 32) J.Havelka, Filmové hospodářství, VI, Praha 1965, str.121
- 33) A.Navrátíl, Cesty k pravdě či lži, Praha 1968, str.86
- 34) J.Havelka, Čs.filmové hospodářství, VI, Praha¹⁹⁶⁵, str.121
- 35) K.Čáslavský, Katalog krátkých filmů ze sbírek Filmového archivu, I.část, Praha 1966, str.212
- 36) J.Havelka, Filmové hospodářství, 1939-1945, Praha 1946, str.12
- 37) G., Přehlídka práce zlínských filmařů, Zlín, Zlín, 15/1 - 1941
- 38) J.Havelka, Čs.filmové hospodářství, VI, Praha 1965, str.117
- 39) Nejnovější české krátké filmy, Zlín, Zlín, 24/7 - 1940
- 40) Filmové žně 1940, katalog, Zlín 1940
- 41) Přehlídka práce zlínských filmařů, Filmový kurýr, 31/1 - 1940
- 42) Titulky filmu Človíčkove (1940)
- 43) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 44) Tamtéž
- 45) Po II.filmových žních ve Zlíně, Zlín, Zlín, 6/8 - 1941
- 46) A.Navrátíl, Cesty k pravdě či lži, Filmový ústav, Praha 1968, str.60 n.
- 47) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 48) Tamtéž

- 49) A.Navrátil, Cesty k pravdě či lži, Praha 1968, str.64
- 50) J.Havelka, Čs.filmové hospodářství, VI, Praha 1965, str.121
- 51) F.Gürtler, Malý filmový slovník, Praha 1948, heslo "abstraktní film", napsal Klos
- 52) G., Přehlídka práce zlínských filmařů, Zlín, Zlín, 15/1-1941
- 53) Po II.filmových žnících ve Zlíně, Zlín, Zlín, 6/8 - 1941
- 54) J.Havelka, Filmové hospodářství 1939 - 1945, Praha 1946, str.17
- 55) A.Navrátil, Cesty k pravdě či lži, Filmový ústav, Praha 1968, str.62 n.
- 56) Filmové žně 1940, Kinorevue, roč.VI, 1939-40 č.43, 12/6 - 1940, str.323
- 57) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.491
- 58) Filmové žně 1940, Kinorevue, roč.VI, 1939-40 č.43, 12/6 - 1940, str.323
- 59) J.Havelka, Filmové hospodářství 1939-1945, Praha 1946 str.18
- 60) Dr.B.Rádl,Zlienalle, Kinorevue, roč.VI, 1939-40, č.49, 24/7 - 1940, str.443
- 61) J.Brož - M.Frída, Historie čs.filmu v obrazech, 1930 - 1945, Praha 1966, str.188
- 62) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.491
- 63) Tamtéž, str.492
- 64) Filmové žně 1940, katalog, Filmové ústředí pro Čechy a Moravu, 1940/Praha
- 65) Filmové žně 1941, katalog, ČMFÚ 1941, Praha
- 66) E.Klos, Na okraj "Žní", Zlín, Zlín, 30/7 - 1941
- 67) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.492
- 68) Tamtéž, str.492
- 69) J.Brož-M.Frída, Historie čs.filmu v obrazech 1930-1945, Praha 1966, str.188
- 70) Archiv Svitlu, n.p., Gottwaldov,: fond BAP0Z, I/1-9
- 71) Fotografické záběry z večírku, archiv E.Klose

Pátá kapitola (1942 - 1945)

- 1) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.492
- 2) Archiv Svit, n.p., Gottwaldov; fond BAPOZ, I/1-9
- 3) Vzpomínky J.Novotného, zapsáno v květnu 1971
- 4) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.492
- 5) Vzpomínky J.Novotného, zaznamenáno v květnu 1971
- 6) Vzpomínky E.Klose, zaznamenáno v červnu 1971
- 7) Rozvoj filmových pracovníků, Národní práce, Ostrava
9/6 - 1943
- 8) ek., Zprávy ze zlínských ateliérů, Filmová práce, Praha,
21/7 - 1945
- 9) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.493
- 10) ek., Zprávy ze zlínských ateliérů, Filmová práce, Praha,
21/7 - 1945
- 11) Zpráva ředitelně, 28/4 - 1942; archiv Svit,n.p.,
Fond BAPOZ, I.
- 12) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 13) Přehlídka zlínských krátkých filmů, Filmový kurýř,
Praha, 17/4 - 1942
- 14) Venkov, Praha, 28/7 - 1941
- 15) Schválené filmy, Filmový kurýř, 6/2 - 1942
- 16) Domácká výroba na úzký film, Mladý svět, Praha, 1/4 - 1942
- 17) kc., Kolébka moravského košíkářství, Lidové noviny,
Brno, 5/5 - 1942
- 18) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 19) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.492
- 20) Vzpomínky J.Novotného, zaznamenáno v květnu 1971
- 21) Svědectví H.Týrlové, zaznamenáno v květnu 1971
- 22) M.N., Krátký film a ti, kteří jej vytváří; Filmová práce,
Praha, 13/7 - 1946

- 23) Vzpomínky E.Klose, zaznamenáno v červnu 1971
- 24) E.Klos, poznámky k 1.verzi, září 1972
- 25) Vzpomínky H.Týrlové, zaznamenáno v květnu 1971
- 26) U počátku našeho trixfilmu, Rovníst, Brno 22/6 - 1971
- 27) n.k., Pohádka o pilném mravenci, Venkov, Praha, 23/1 - 1944
- 28) Tamtéž
- 29) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 30) n.k., Pohádka o pilném mravenci, Venkov, Praha, 23/1 - 1944
- 31) F.Gürtler, Oživlé loutky, Zlín, Zlín, 30/7 - 1941
- 32) Dopis O.Sekory L.Koldovi, z Prahy 9/9 - 1943, archiv Svit n.p., fond Bapoz I/4
- 33) J.Havelka, Čs.filmové hospodářství, I.díl, Praha 1958
- 32) Malý filmový slovník, sestavil Fr.Gürtler, heslo Loutkový film; Praha 1948
- 35) Tamtéž
- 36)-úk-, Zlínská groteska "Ferda mravenec", České slovo, Ostrava 12/2 v 1944
- 37) Vzpomínky H.Týrlové, zapsáno v květnu 1971
- 38) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.492
- 39) Tamtéž
- 40) Malý filmový slovník, sestavil Fr.Gürtler, heslo Čes-koslovenský film; Praha 1948
- 41) První cena zlínského filmu v Cannes, Naše pravda, Zlín, 20/10 - 1946
- 42) Malý filmový slovník, sestavil Fr.Gürtler, heslo Loutkový film; Praha 1948
- 43) J.Brož-M.Frída, Historie čs.filmu v obrazech, 1930 - 45, Praha 1966, str.215
- 44) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.491
- 45) Jak byl znárodněn československý film, Film a doba 1965
- 46) Fr.Pilát, Oponentský posudek, 1.verze, leden 1972

- 47) Jak byl znárodněn československý film, svědectví E.Klose,
Film a doba 1965, str.79
- 48) Fr.Pilát, Oponentský posudek 1.verze, leden 1972,
str.4
- 49) Tamtéž
- 50) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba 1966, str.493
- 51) Jak byl znárodněn čs.film, svědectví E.Klose,
Film a doba 1965, str.79

Šestá kapitola

- 1) Informace z filmu Pojďte s námi, FAB Zlín, 1938
- 2) Alois Lhotský, Historie divadla ve Zlíně - Gottwaldově, Brno 1970, str.41
- 3) Fr.Pilát, Dodatek k oponentskému posudku, září 1972, str.5
- 4) Jaroslav Novotný, Číslo oživená filmem, Objektiv, roč.I., 1936-37, č.1, str.4
- 5) Ž., Komenský by měl radost!, České slovo, Praha 1/6 - 1937, 2. vyd.
- 6) F.Gürtler, Malý filmový slovník, Praha 1948, heslo Film školní
- 7) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 8) Karel Fuksa, Filmař-učitel, dipl.práce,FAMU Praha, 1972, str.14
- 9) Jiří Havelka, Kronika našeho filmu, Praha 1967, str.148
- 10) Tvořivá škola, roč.1936-37, příloha Objektiv, č.8, str.53 n.
- 11) P.D./=Petr Denk/, Nové učební filmy v SSSR, Objektiv, roč.I, č.4-5, str.33
- 12) Kurfürst, -Novotný - Vrána, Půjčování školních filmů, Objektiv, roč.I, č.1, str.5
- 13) Objektiv, roč.I, 1936-37, č.10, str.69
- 14) Objektiv, roč.I, 1936-37, č.3, str.17
- 15) Objektiv, roč.I, 1936-37, č.9, str.61
- 16) Zlín, Zlín, 18/5 - 1937
- 17) Objektiv, roč.V, 1941, č.5, str.59
- 18) Objektiv, roč.V, 1941, č.9-10, str.101
- 19) -hm-/=M.Hrnčíř/, Z čimosti zlínských filmařů, České slovo, Zlín, 8/5 -1936
- 20) Objektiv, Zlín, roč.I, 1936-37, č.3, str.17
- 21) Vzpomínky J.N^Úvotného, zaznamenáno v květnu 1971

- 22) Objektiv, Zlín, roč.II, 1937-38, č.1, str.1
- 23) Objektiv, Zlín, roč.II, 1937-38, č.3, str.21
- 24) Tamtéž
- 25) Objektiv, Zlín, roč.II, 1937-38, č.7, str.49
- 26) J.Novotný, Rok čs.školního filmu, Objektiv, Zlín, roč.II, 1937-38, č.9-10, str.66
- 27) Vzpomínky J.Novotného, zapsáno v květnu 1971
- 28) Zlín, Zlín, 25/2 - 1938
- 29) J.Novotný, Školní film do nového období, Objektiv, roč.IV, 1940, str.6
- 30) Objektiv, Zlín, roč.IV, 1940, č.4-5, str.60
- 31) Objektiv, Zlín, roč.V, 1941, č.1, str.16
- 32) Objektiv, Zlín, roč.V, 1941, č.2, str.19
- 33) Objektiv, Zlín, roč.V, 1941, č.3, obálka
- 34) Objektiv, Zlín, roč.VI, 1942, č.6, str.59
- 35) Zlín, Zlín, 16/7 - 1941
- 36) Zlín, Zlín, 6/8 - 1941
- 37) Objektiv, Zlín, roč.V, 1941, č.6, str.68
- 38) Objektiv, Zlín, roč.V, 1941, č.7, str.77
- 39) Zlín, Zlín, 29/9 - 1941
- 40) J.Novotný, Úkoly školního filmu a filmová řeč, Objektiv, Zlín, roč.V, 1941, č.5, str.60
- 41) E.Klos, Poznámky k 1.verzi, září 1972
- 42) O zlínském filmu, Zlín, Zlín, 10/7 - 1940
- 43) O.Kautský, Film propague a učí, Kinorevue, roč.V, 1938-39, str.6.
- 44) -mk, Zlíňští filmaři ve stálé práci, Moravské slovo, Brno, 19/1, - 1943
- 45) J.Honzl - O.Vára, Navrhujeme školu pro výchovu filmového dorostu, Zlín 1939
- 46) E.Klos, Film ve Zlíně, Film a doba, 1966, str.491

- 47) MK., Filmová škola zahájí činnost, Naše zprávy,
Praha, 5/7 - 1939
- 48) V.Švorc, Kolem školení nových pracovníků
Kinorevue, roč.VI, 1939-40, č.4, str.66
- 49) Podle vzpomínek a materiálů Vl.Kadlece, leden 1971
- 50) -er-, První filmoví tovaryši, Filmový kurýr, Praha,
30/1 - 1942
- 51) J.Ž., Bořivoj Zeman o své práci, KNO, Praha č.18-19, 1946

REŽISÉŘI

BAROCH Karel - 13,68
GÜRTLER František - 10,37,57,65,141
HACKENSCHMIED Alexander - 18,29,97,130
HAKON Klaus (souhrnný pseudonym) - 12,23,27
HOLUB Drahoslav - 109,114
HONZL Jindřich - 17,43
INNEMANN Svatopluk - 63
KLOS Elmar - 2,13,18,21,26,30,40,68,71,77,101,105,108,112
KOLAJA Jiří - 93
KOLDA Ladislav - 18,100
LEHOVEC Jiří - 96,123,136
MOYLAN W.L. - 5
NITRAM K. (=Martin Frič) - 79
NOVOTNÝ Jaroslav - 7,45,49,54,140
PANTHOK A.H. (souhrnný pseudonym) - 62
PLICKA Karel - 122
REHN Kurt - 135
ROS-AGA J. (=Jaroslav Pagáč) - 103
SÁDEK František - 64
SKÁLA Ivan (souhrnný pseudonym) - 48
ŠESTKA F. (souhrnný pseudonym) - 22,41,117
TÝRLOVÁ Hermína - 24
VÁVRA Otakar - 53,72
ZAPLETAL - 140
ZÁSTĚRA Ladislav - 24
ZEMAN Bořivoj - 66,69,98,99,116,121,126,136
ZEMAN Karel - 121

KAMERAMANI

BRICHTA Jindřich - 96

BULÁNEK Josef - 103

GOPÁL Krishna - 5,112,118,127,130

HACKENSCHMIED Alexander - 4,18,21,26,29,40,44,74,77,80,97,100
101,105,112,118,127,130

HRDLIČKA Pavel - 7,21,24,30,37,57,64,96,98,109,116,121,136

KOŠTÁL Bedřich - 2,10,13,25,28,43,49,53,57,65,68,72,81,
108,120,141

LUKAS Jan - 10,26,77,80,101,127

MÍČEK Josef - 7,13,30,37,44,45,54,57,69,98,109,114,116,122,123
126,141

NOVOTNÝ Jaroslav - 13,44,80

PANTHOK A.H. (Souhrnný pseudonym) - 62

PLICKA Karel - 80,127

SKÁLA Ivan (Souhrnný pseudonym) - 48

STALLICH Jan - 63

ŠESTKA F. (souhrnný pseudonym) - 22,41,117

TUZAR Jaroslav - 71,123

TÝRLOVÁ Hermína - 24

SCÉNÁRISTÉ (AUTOŘI NÁMĚTU)

BAROCH Karel - 13,68,122

BARTOŠ Jan - 5

DRDA Jan - 28,108

ELK Jan (Elmar Klos a Jaroslav Novotný) - 124

GÜRTLER František - 10,37,57,65,114,126,141

HACKENSCHMIED Alexander - 18

HAKON Klaus(Hackenschmied, Kolda, Novotný,Klos) - 1,12

HOLUB Drahoslav - 109

KLOS Elmar - 13,14,18,21,24,26,29,30,53,68,72,74,77,80,97,
101,105,116,120,130

KOLAJA Jiří - 7,24,64,71,93

KOLDA Ladislav - 18

LEHOVEC Jiří - 96,123,136

NITRAM K. (=Martin Frič) - 79

NOVOTNÝ Jaroslav - 7,44,45,49,54,64

PANTHOK A.H. (= souhrnný pseudonym) - 62

PLICKA Karel - 122

REHN Kurt - 135

IROS-AGA J.(=Jaroslav Pagáč)

SÁDEK František - 64

SĚKORA Ondřej - 24

SKÁLA Ivan (=souhrnný pseudonym) - 48

ŠESTKA F. (=souhrnný pseudonym) - 22,41,117

ŠEVČÍK František - 141

VÁVRA J.R. - 72

VÁVRA Otakar - 53

ZAPLETAL S - 63,140

ZEMAN Bořivoj - 66,69,71,98,116,121,26,136

HERCI

ABRAHÁMOVÁ D. - 135
BALCAROVÁ-PÍŠKOVÁ - 71
BEČVÁŘOVÁ Marie - 27
BENEŠ Svatopluk - 72
BENÍŠKO Karel - 122^K, 123^K, 126^K, 130^K
BEYVL Josef - 116
BORSKÝ Vladimír - 79
BUREŠOVÁ Marie - 13^K
BURIAN Vlasta - 117
DANIELOVÁ Zuzana (= Alena Vančurová) - 116
DUBSKÝ Eduard - 116
FORD Robert - 72
GLOSOVÁ J. - 69
GROSSOVÁ Marie - 41, 69
GROSSLICHTEROVÁ Truda - 40,
GUSSMANN Walter - 12, 135
HÁLKOVÁ Elen - 45^{ZP}
HART Gabriel - 72
HÖGER Karel - 17, 53, 59, 136^K
HORÁKOVÁ H. - 125
JANČ Zora - 72
KAREL Josef - 116
KASTNER Karel - 64
KEMR Josef - 64, 117
KLEN Petr - 37^K, 136^K
KLIKA František - 116
KLIMEŠ Antonín - 71
KOHOUT Jára - 12, 23
KONEČNÝ Emil - 53, 71
KRTÍČKOVÁ Helena - 59
LERAUS Vladimír - 17, 59, 67
LINHART Oskar - 116
LUKEŠ Oldřich - 7^K, 64^K, 69, 71, 96^K
MAHRER Jerry - 1
MALEČEK Josef - 117
MANDLOVÁ Adina - 79

MARVAN Jaroslav - 125
NASKE J. - 53, 59
NOVOTNÁ Anđela - 53, 116
ORLICKÁ Ema - 1
OTÁHALOVÁ Lída - 29^K
PAUL František - 112
PIŠTĚK Theodor - 40
PLACHTA Jindřich - 124
PODLESÁK A. - 112
PRŮCHA Jaroslav - 30^K
REICHER Ernst - 12, 27
RICHTEROVÁ H. - 1
ŘEPA Vladimír - 72
SCHRÁNIL Raul - 36
SCHULHOFF Petr - 112
SMOLÍKOVÁ Milada - 27
SPAZIEROVÁ Míla - 30^K, 69, 117^{ZP}
STEIMAR Jiří - 12
STEIMAR Miloš - 116
STEINMANN S. - 41
ŠKRAMLÍKOVÁ J. - 69
ŠLÉGL Čeněk - 27, 63, 117, 125
ŠLÉGR František - 53, 116, 126
ŠMEJKAL J. - 1
ŠMERAL Vladimír - 13^K
ŠTĚPNIČKOVÁ Jiřina - 112
TAUB Valtr - 23, 124
TRÉGL Václav - 27
VÍTOVÁ Hana - 117
VOJTA Jaroslav - 135
WALESKÁ Blanka - 36, 136^K
ZÍB Antonín - 29^K, 30^K

K = čte komentář

ZP = zpívá

TEXT

DRDA Jan - 7

HALAS František - 64, 97, 122

HRNČÍŘ Karel - 125

KLOS Elmar - 98

KOCOUREK František - 45

KOLAJA Jiří - 68

KOLDA Ladislav - 98

VALENTA Eduard - 136

WALLÓ K.M. - 29, 30, 101, 123

STŘIH

DOBŘICHOVSKÝ Josef - 7, 13, 21, 30

37, 45, 54, 68, 72, 96, 98

116, 122, 123, 126, 136

KLOS Elmar - 29, 97, 130

KOŠŤÁL Bedřich - 53

STEHLÍK - 121

ZVUK

BRADBURN - 5

ČERNÝ František - 109

PILÁT František - 13, 24, 25

30, 45, 68, 74, 80

101, 120, 136

RAMBOUSEK Antonín - 123

SPOLUPRÁCE

kresby:

Ladislav ZÁSTĚRA - 21, 37, 54, 96

figurky: Stanislav MIKULÁŠTÍK -

- 24

nespecifikováno:

Ladislav KOLDA - 24

Jan PLESNÍK - 24

Emil POUPEŘA - 24

KANĚRA - 109

KOTEK - 109

scénografie: František TRÖSTER:

- 96

KALASŠ Julius - 1, 48, 62, 81, 112, 117, kreslený film: IREFILM

118

(Karel DODAL) - 103

KERTEN Bedřich - 41, 51, 53, 56, 57, 72, 74, 101, 120

MARTENŮ Bohuslav - 105

PALKOVSKÝ František - 49

PONC Miroslav - 13, 24, 97, 130

SMATEK Miloš - 45, 68

SRNKA Jiří - 7, 29, 30, 98, 123, 136

STERNWALD Jiří - 21, 37, 64, 96, 109

ŠKVOR František - 80, 127

ŠUSTŮ Jiří - 69, 116, 126

ŠKOLNÍ FILMY (16 mm)

1. Belgie	1936
2. Benares(srovnej Řeka života a smrti)	1942
3. Bezpečnost na ulici	1944
4. Bourec morušový (také 35 mm) I.	1940
5. II.	1944
6. Ceylon (srv. <u>Vzpomínka na ráj</u>)	1940
7. Čechy a Morava (nebo Protektorát Čechy a Morava)	
	I. 1940
	II. 1940
8. Čím bys chtěl být (=Okno do světa č.20)	1939
10. Guma (srv. <u>Dvakrát kaučuk</u>)	1938
11. Indické obrázky(srv. <u>Chudí lidé</u>)	1940
12. Indické obrázky II. (srv. <u>Řeka života a smrti</u>)	1940
13. Jiná Indie (srv. <u>Chudí lidé</u>)	1943
14. Jak žijeme a pracujeme na pokusné škole měšťanské	
	1934
15. Karbid (také 35 mm)	1943
16. Košíkářství (srv. <u>Vrbové proutí</u>)	1943
17. Kouzelný květ (také 35 mm) I.	1939
18. II.	
19. Optika I.	1940
20. II.	
21. Prázdniny na sněhu	1938
22. Pro zdraví našich dětí	1940
23. Slovácká kubaňa (srv. <u>Kubaňa</u>)	1940
24. T.G.Masaryk(srv. <u>Poslední léto TGM</u>)	1938

Poznámkou srv. odkazujeme na 35 mm filmy, s nimiž uvedený školní film materiálově souvisí.

PERIODIKA

Batův žurnál	1927 - 1931
Okno do světa reklamní týdeník	1937 -
Okno do světa, měsíčník pro školy	1938-1940

FILMOGRAFICKÉ POZNÁMKY

Východiskem této práce byla autorova pracovní kartotéka zlínských filmů sledovaného období. Rozrostla se na více než 170 titulů, z nichž asi jedna třetina filmů je archivována. Tyto dochované filmy obvykle existují v jediné jazykové verzi /ne vždy s českým obsazením), jindy se uchovávaly jen jejich poválečné sestřihy. Některé filmy jsou číividně torzy původního tvaru, jimž vedle titulků chybějí i celé scény.

U dostupných filmů s úplným začátkem jsme mohli konfrontovat údaje v záhlaví filmu s filmografickými údaji v dobových periodikách a s daty filmových statistik. Tyto filmy jsme mohli znovu kriticky hodnotit. U méně významných filmů ze zlínské dílny, které charakterizujeme jen stručně, je už rozsah textu věnovaného jednotlivým snímkům oceněním jejich kvality. Několik nedochovaných filmů, jejichž filmografické údaje či ohlasy v periodikách svědčí o jejich nepodstatnosti, anebo vůbec chybějí, se na stránkách studie neobjevilo.

Vcelku jsme však stavěním dokladů o typické produkci vedle reprezentativních snímků (které jsou obvykle jediné připomínány) a jejich poměrem chtěli dát vyvážený přehled zlínské výroby v jednotlivých údobích.

Obtížným a ne zcela řešitelným úkolem se ukázalo především odlišit jednotlivé autorské podíly alespoň u nejvýznamnějších filmů a potom charakterizovat rukopis jednotlivých tvůrčích osobností. Řada zlínských filmů z období před rokem 1935 však zůstává zcela anonymní a nedostatek pramenů nebo pamětníků znemožňuje identifikaci místa jejich vzniku, resp. autorských údajů.

Období po příchodu Hackenschmieda, Klose a Koldy se zase vyznačuje častým užíváním společných pseudonymů (F.Šestka, Klaus, Hakon, A.H.Panthok, Ivan Skála), za nimiž se skrývá

celá skupina bez rozlišení přínosu jednotlivců.

Ani v dalších letech však titulky nedávají jednoznačné svědectví o skutečných autorech filmů. V letech okupace se na titulcích neobjevuje jméno Františka Halase, potlačuje se titulek o autorství emigrovanšího Alexandra Hackenschmieda. Alena Vančurová se ve filmu Tři knoflíky skrývá pod pseudonymem Zuzana Danielová.

Dalším příkladem nespolehlivosti titulků zlínských filmů je příklad filmu Človíčkove, v jehož titulcích je jako režisér uveden K.Baroch. E.Klos vzpomíná, že Baroch přišel do studia až v době dokončování filmu a napsal jen jeho text. V titulcích však byl Klosem uveden, aby byl oficiálně stvrzen jeho zaměstnanecký vztah.

Všichni pamětníci zlínské filmové aktivity před rokem 1945 shodně zdůrazňují družný kolektivní způsob výroby filmů na Kudlově, kde "všichni dělali všechno". Zdá se potom správnější pohlížet na většinu filmů FAB jako na výsledek kolektivního úsilí společné dílny.

Přesto se domníváme, že tento odstupem času rozšířený názor nemůžeme zobecnit na většinu filmů. V některých snímcích je zřejmý dominantní podíl určitých osobností, ať už je dobové titulky uvádějí, nebo o nich mlčí.

V následujících řádcích se pokusíme upozornit na nesrovnalosti, které se v uvádění autorských dat vyskytují. Náš výběr zahrnuje jen umělecky významnější tituly. Řadíme je podle názvu, číslice za uročením odkazuje na pořadové číslo ve filmografické tabulce.

Andrej Hlinka - Kňaz a vódea (1938-2) - Filmografie J.Havelky na rozdíl od titulku dochované kopie nazývají film Andrej Hlinka o sobě.

Baťa - 40 let (1894-1934) (1934-3) - Jde o původní verzi, film Klose, Hackenschmieda a E.F.Buriana shořel roku 1944. Chovej se slušně (1938-28) - Jan Drda scenáristou; Ant.Na- vrátil mu přisuzuje v režii, E.Klos se domnívá, že nikdy nереžíroval.

MGM uvádí ... (1935/36 - 50) - Film vznikl ze čtyř amerických filmů společnosti MGM, Navrátil chybně uvádí jeden (Cesty, str.85).

Řeka života a smrti (1940-97) - Statistika J.Havelky uvádějí střihače J.Dobřichovského, základní střižové zpracování však bylo dílem E.Klose.

Řekneme to filmem (1941-98), nikoli Řekneme to filmem (Havelka, Čáslavský). Obsahuje úryvky z nezachovaných zlínských filmů: instruktáže o výrobě krabic, o opravě punčoch, o práci pedikéra; Lomený paprsek, Hledá se paní Polášková - česká verze, Člověk ani neví - česká verze, - Zlatý věk - česká verze a Podzimní rozmary.

Silnice zpívá (1937-101): Titulky filmu uvádějí jako režiséra Klose, kameramana Lukase, textaře Walló a zvukaře Piláta. Soudobé časopisecké údaje doplňují tuto informaci o skladatele Kertena a kameramana Hackenschmieda.

Zdá se, že uchovaná kopie pochází z okupace, kdy tito dva tvůrci nebyli uváděni. J.Havelka mylně přisuzuje autorství (námět, scénář a režie) K.M.Wallóovi.

Střevíček (1935-105): Jediná spolupráce B.Martínů:

Vyroběno už 1935, Havelka mylně 1937.

Věčná píseň (1941/45 - 122): V titulcích uveden u Plickova filmu scénaristický podíl K.Barocha a kamera J.Míčka.

Autor komentáře Fr.Halas nemohl být uveden.

LITERATURA

- Bartošková Šárka-Frída Myrtil-Kolár Jan S., Československý zvukový film 1930-1945, I. a II. díl, Filmový ústav Praha 1965
- Brož Jaroslav-Frída Myrtil, Dějiny čs.filmu v obrazech, díl I, a II, Orbis Praha, 1959 a 1966
- Co je krátký film?, sborník, Knihovna Filmového kurýru, Praha 1945
- Denk Petr, Metodika školního filmu, Dědictví Komenského, Praha 1936
- Dvořáková Eva, Batismus a baťovci, KN Gottwaldov, 1960
- Filmové žně 1940, katalog, Filmové ústředí pro Čechy a Moravu, Praha 1940
- Filmové žně 1941, katalog, ČMFÚ Praha, 1941
- Grierson John, První zásady dokumentárního filmu, in: Film je umění, sborník, uspořádali J.Brož a L.Oliva, Orbis, Praha 1963
- Havelka Jiří, Čs.filmové hospodářství, díl I. a VIII., SPN, Praha 1958 - 1966
- Filmové hospodářství 1939 - 1945, Čs.filmové nakladatelství, Praha 1946
- Film v číslech a událostech, Filmový ústav, Praha 1965
- Kronika našeho filmu, Filmový ústav, Praha 1967
- Honzl Jindřich-Vávra Otakar, Navrhujeme školu pro výchovu filmového dorostu, Filmové ateliéry Baťa, Zlín 1939
- Jeníček Jiří, Krátký film, Václav Petr, Praha 1940
- Karasová Jindra, Přehled dokumentární filmové tvorby ve světě, SPN, Praha 1967
- Tvůrci animovaného filmu, Filmový ústav, Praha 1965

- Katalog krátkých filmů ze sbírek Filmového archivu v Praze,
zpracoval Karel Čáslavský, I. část, Filmový ústav,
Praha 1966
- Knap Karel, Přehled práva filmového, Knihovna Filmového kurý-
ru, Praha 1945
- Kučera Jaromír, Stručný přehled dějin československé kinemato-
grafie, I. díl, SPN, Praha 1967
- Lehár Bohumil, Dějiny Baťova koncernu (1894-1945), SNPL
Praha, 1960
- Lhotský Alois, Historie divadla ve Zlíně-Gottwaldově, diploma-
vá práce, filosofická fakulta University J.E.Pur-
kyně, Brno 1970
- Malý filmový slovník, díl I., sestavil F.Gürtler, Čs.filmové
nakladatelství, Praha 1948
- Navrátil Antonín, Cesty k pravdě či lži, Filmový ústav, Praha
1968
- Instrukční film dnes a zítra, Čs.státní film,
Praha 1955
- Jiří Lehovec, Filmový ústav, Praha 1966
- Vývoj dokumentárního filmu v ČSSR, SPN, Pra-
ha 1966
- Oliva Ljubomír, Jiří Lehovec, přednáška, Filmový ústav, Praha
1965
- Pilát František, Technické poznatky pro filmového autora, Kni-
hovna Filmového kurýru, Praha 1943
- Plažewski Jerzy, Filmová řeč, Orbis, Praha 1967
- Pondělíček Ivo, Film jako svět fantomů a mýtů, Orbis, Praha 1964
- Procházková Jana, Historie vzniku a šesti let trvání Školy umě-
ní ve Zlíně, diplomová práce, filosofická fakulta
University J.E.Purkyně, Brno 1970
- Sadoul Georges, Dějiny světového filmu, Orbis, Praha 1963

Časopisy

České slovo
Film a doba
Filmová práce
Kino
Kinorevue
Lidové noviny
Objektiv
Zlín

I. část	I - V
ÚVOD	
I. POČÁTKY DOKUMENTOVÁNÍ BAŤOVÝCH ZÁVODŮ FILMEM A VZNIK JEJICH FILMOVÉHO ODDELENÍ	
První instrukční film. Filmové reklamy.	1
II. PŘÍCHOD HACKENSCHMIEDA, KLOSE A KOLDY DO ZLÍNA A VYBUDOVÁNÍ FILMOVÉHO ATELIERU U KUDLOVA	29
III. DIFFERENCOVANÁ PRODUKCE FILMOVÉHO ATELIERU BAŤA NA SKLONKU REPUBLIKY	53
IV. FILMOVÉ ATELIERY BAŤA ZA NĚMECKÉ OKUPACE (do zastavení samostatné výroby v lednu 1942)	
Rok v Hostivaři. Rozvoj dokumentu. Filmové žně.	73
V. FILM VE ZLÍNĚ VE DRUHÉ POLOVINĚ OKUPAČNÍCH LET (od převzetí ateliéru Němci do osvobození)	
První loutkový film. Podíl zlínské skupiny na zestátnění čs. filmu	98
VI. ŠKOLNÍ FILM VE ZLÍNĚ	
Činnost Jaroslava Novotného. Vydávaní Objektivu. Snahy o zřízení filmového učiliště.	114
ZÁVĚR	125
Poznámky ke kapitolám I. části	129
II. část	
Materiály	148
Seznam pracovníků podle profesí	149
Školní film	156
Periodika	158
Filmografické poznámky	160
LITERATURA	164
OBSAH	168

Příloha: Filmografická tabulka